

F. t. beslutn. om privat institutionsdrift

Beslutningsforslag nr. B 19. Fremsat den 7. november 1991 af Kofod-Svendsen (KRF), Lysholm Christensen (KRF), Glønborg (KRF) og Inger Stilling Pedersen (KRF)

Forslag til folketingsbeslutning om privat institutionsdrift

Folketinget opfordrer regeringen til at ændre lovgivningen således, at:

1. der kan oprettes og drives selvejende institutioner, uden at der forinden indgås overenskomst med en amtskommune eller en kommune. Dog skal vedkommende amtskommune eller kommune føre tilsyn med, at in-

stitutionens standard står mål med, hvad der almindeligvis kræves for en offentlig institution af samme type,
2. en borger har ret til inden for visse grænser at få sit ophold på en selvvalgt selvejende eller offentlig institution betalt efter bistandslovens regler om betaling for ophold på den pågældende institutionstype.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Ifølge bistandsloven ligger pligten til at sørge for, at der er de nødvendige sociale institutioner hos amtskommuner og kommuner. Denne forpligtelse kan opfyldes ved, at amtskommuner og kommuner selv opretter og driver de institutionstyper, de hver især efter bistandsloven er pålagt, eller ved, at de indgår overenskomst med private selvejende institutioner. Lovgrundlaget i bistandsloven for at drive institutioner, herunder selvejende institutioner, er følgende, jf. lovbekendtgørelse nr. 817 af 6. december 1990, som ændret senest ved lov nr. 406 af 6. juni 1991: § 60, dagcentre og ældreklubber, § 69, stk. 2, daginstitutioner for børn, § 74, stk. 2, daghjem/nathjem og dagcentre, § 80, plejehjem og beskyttede boliger, § 91, stk. 2, revalideringsinstitutioner m.v., § 95 a, stk. 2, særlige daginstitutioner for børn og unge med vidtgående fysiske eller psykiske handicap, § 96, stk. 2, døgninstitutioner for børn og unge, § 101, stk. 1, svangre- og mødrethjem, § 105, stk. 2, forsorghjem m.v., § 112, stk. 3, institutioner for personer med vidtgående fysiske eller psykiske handicap og særlige plejehjem (voksne).

Langt de fleste institutioner var oprindelig oprettet som private institutioner. Det gælder bl.a. for dag- og døgninstitutioner for børn og unge, institutioner for voksne med vidtgående handicap og institutioner for ældre.

Antallet af private institutioner er imidlertid drastisk faldende.

Efter forslagsstillernes opfattelse er de private institutioner i mange situationer bedre og billigere end de offentlige. Frem for alt er det vigtigt, at muligheden for at vælge en institution med en bestemt holdning bevares.

En forbedret mulighed for at oprette og drive selvejende institutioner vil give en større konkurrence imellem de offentlige og private institutioner og kan medføre en øget omkostningsbevidsthed hos amtskommuner og kommuner samt øget decentralisering, som igen øger ansvarsfølelsen hos såvel personale

som bruger. Den øgede konkurrence mellem institutionerne vil betyde, at nogle institutioner bliver urentable og må lukke.

Det bemærkes, at forslaget stort set er en genfremsettelse af et i folketingsåret 1990-91, 1. samling, fremsat forslag, B 17, se Folketingets forhandlinger 1990-91, 1. samling, sp. 1678 og 2136, samt till. A sp. 1937.

Bemærkninger til forslagens enkelte bestemmelser

Ad. nr. 1.

Efter bistandslovens ikrafttræden eksisterer muligheden for at oprette og drive private institutioner uden overenskomst med en amtskommune eller kommune ikke længere. Dog gælder der for plejehjem og beskyttede boliger nogle overgangsregler, som betyder, at et plejehjem i visse situationer kan drives uden at være selvejende og uden at have overenskomst, jf. Socialstyrelsens vejledning nr. 2 af 18/8-88, pkt. 70 (hvis de er oprettet før 1. april 1964).

Efter de gældende regler er overenskomst med en amtskommune eller kommune en betingelse for, at det offentlige kan formidle optagelse af personer i en selvejende institution. Ved overenskomsten sikres bl.a., at institutionen er til rådighed for det offentlige mod betaling af de dermed forbundne udgifter til institutionens drift.

En del amtskommuner og kommuner undlader af økonomiske grunde at indgå overenskomst med private institutioner, hvis de selv har kapacitet til at klare efterspørgslen efter institutionspladser. Det sker til skade for de mennesker, der af den ene eller den anden grund ønsker at benytte en bestemt institution.

Efter forslagsstillernes opfattelse bør private have mulighed for at oprette og drive institutioner af enhver art, uden at der skal indgås overenskomst med en amtskommune eller kommune, inden institutionen begynder sin drift.

Private institutioner skal være selvejende.

Selv om der efter forslaget ikke skal oprettes drifts-overenskomst med amtskommuner eller kommuner,

finder forslagsstillerne, at den amtskommune eller kommune, som institutionen hører under, skal føre tilsyn med, at institutionens standard står mål med, hvad der almindeligvis kræves for en institution af samme type. Der er ikke centralt fastsat bindende regler for institutioners indretning, personalets uddannelse, pris for ophold m.v. Det er en betingelse for en fleksibel og effektiv drift af institutionerne, at der ikke fastsættes sådanne bindende regler. Når man vælger en privat institution, gør man det, fordi man ønsker ophold på institutionen, f.eks. på grund af dens holdning, særpræg eller særlige måde at blive drevet på. Dermed er man bekendt med institutionens personalepolitik, værelsesforhold m.v. Imidlertid bør det sikres, at de private institutioner holder en vis standard, bl.a. således at beboerne ikke udsættes for vanrøgt eller udnyttes økonomisk.

Ad nr. 2.

For at sikre den reelle valgfrihed for borgere, der er visiteret til institutionsophold, skal amtskommuner og kommuner have pligt til at yde den samme betaling for ophold i en selvvalgt privat eller offentlig institution såvel i som uden for kommunen, som den betaler for ophold i en af kommunens egne institutioner.

For at undgå, at amtskommunens eller kommunens udgifter til betaling for ophold på institutioner

stiger på grund af forslaget gennemførelse, skal det af lovforslaget fremgå, at amtskommunen eller kommunen kun skal være forpligtet til at betale et vist maksimum. Forslagsstillerne har ikke taget stilling til dette maksimums størrelse, men finder det helt rimeligt, at egenbetalingens størrelse gøres afhængig af den pågældende institutions standard. Den endelige fastlæggelse af maksimumsbeløbet bør ske efter forhandling mellem Folketingets partier, socialministeren og de relevante organisationer. Amtskommunens eller kommunens udgift kan f.eks. beregnes på baggrund af den gennemsnitlige udgift for ophold på den pågældende institutionstype på landsplan eller i den pågældende kommune eller udregnes med baggrund i Indenrigsministeriets nøgletal for kommunen på de forskellige institutioner.

Forslagsstillerne forventer ikke, at muligheden for et frit institutionsvalg skal ødelægge amtskommunernes og kommunernes muligheder for planlægning. Inden for undervisningsområdet har det været muligt for kommunerne at planlægge på trods af friskole- og efterskoletilbud.

Behovet for institutionspladser – i alt fald inden for ældresektoren og daginstitutionstilbud til børn – er større end det offentlige udbud. Et mere varieret udbud af private og offentlige institutioner vil derfor kunne afkorte ventelisterne.